

Analýza uplatnitelnosti absolventů s těžkým postižením na trhu práce

Specifická část

Kraj Vysočina

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Pedagogická
fakulta

Univerzita Palackého
v Olomouci

Seznam autorů:

PaedDr. Pavlína Baslerová, Ph.D.

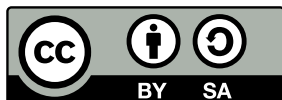
prof. PaedDr. Mgr. Jan Michalík, Ph.D.

Mgr. Jaromír Mašťalář, Ph.D.

Mgr. Jaroslava Marková

Mgr. Blanka Gaizurová

Bc. Veronika Smoláková

Toto dílo je licencováno pod licencí Creative Commons BY-SA (Uveďte původ – Zachovejte licenci).

Licenční podmínky najdete na adrese <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>.

OBSAH

Úvod	4	kapitola 4 SOCIÁLNÍ SLUŽBY V KRAJI PODÍLEJÍCÍ SE NA PODPOŘE OSOB S TĚŽKÝM ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM	19
kapitola 1 ZÁKLADNÍ DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE	5	4.1 SR, SAS a STD	20
kapitola 2 OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM V KRAJI	6	4.2 Centra denních služeb (CDS), denní stacionáře (DS)	21
2.1 Počet osob s průkazem ZTP	7	4.3 TS, DOZP, CHB a PSB	22
2.2 Počet osob s invalidním důchodem	8	4.4 Odlehčovací služby (ODLS), osobní asistence (OSA)	23
2.3 Počet osob s příspěvkem na péči	9	4.5 NRZP a odborné sociální poradenství	24
2.4 Počet žáků s podpůrným opatřením 4. a 5. stupně	10	kapitola 5 AKTIVITY DALŠÍCH ORGANIZACÍ V KRAJI ZAMĚŘENÝCH NA PODPORU OSOB S TĚŽKÝM ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM	25
kapitola 3 ŠKOLY A TŘÍDY ZŘÍZENÉ PRO ŽÁKY SE ZP V KRAJI	11	5.1 Neziskový sektor podílející se na podpoře osob s TP	26
3.1 Přehled škol regionálního školství	12	5.2 Místní akční skupiny	27
3.2 Základní a střední školy samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením	13	kapitola 6 PRACOVNÍ PŘÍLEŽITOSTI A KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ PRO OSOBY S TĚŽKÝM ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM V KRAJI	28
3.3 Základní školy speciální a základní školy pro žáky s LMP	14	6.1 Úřady práce a Informační poradenská střediska	29
3.4 Střední školy kategorie C: praktické školy	15	6.2 Sociální podniky	30
3.5 Střední školy kategorie E: učební obory	16	6.3 Deset největších zaměstnavatelů v kraji.....	31
3.6 Střední školy kategorie H, L, M	17	Závěr	32
3.7 Školská poradenská zařízení	18		

ÚVOD

Specifická část Analýzy uplatnitelnosti absolventů s těžkým postižením na trhu práce monitoruje vzdělávací a pracovní příležitosti osob s těžkým postižením v Kraji Vysočina. Seznamuje současně čtenáře se systémem sociálních služeb, které těmto jedincům umožňují udržet adekvátní kvalitu života. Navazuje nejen na obecnou část Analýzy, ale také na další výstupy projektu Systémová podpora kariérového poradenství a tranzitních programů žáků se SVP v ČR, jehož realizátorem je Ústav speciálněpedagogických studií Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci:

- Rukověť kariérového poradce žáků se SVP – individuální plánování a tranzitní program a
- Rukověť kariérového poradce žáků se SVP – specifická část Kraj Vysočina.

„Obecná“ část Rukověti seznamuje uživatele zejména s principy a postupy tranzitního programu, který je zaměřen nejen na přechod ze světa vzdělávání do světa práce, ale i na přechod ze světa vzdělávání do prostředí (nejčastěji sociálních služeb), které umožňuje udržení či zvýšení kvality života i bez pracovního uplatnění. Specifická část Rukověti nabízí čtenáři seznam a podrobnější charakteristiku organizací participujících na vzdělávání, sociální podpoře a zaměstnanosti osob s těžkým postižením v Kraji Vysočina. Předkládaná specifická část Analýzy pak prostřednictvím geoinformačních map umisťuje dané organizace do prostředí Kraje Vysočina tak, aby byly pro uživatele co nejpřehlednější.

V první části Analýzy jsou krátce představeny základní demografické údaje Kraje Vysočina

Druhá část obsahuje základní informace (data bez mapových podkladů) o sociální podpoře osob s těžkým zdravotním postižením, vedoucí k identifikaci jejich počtu: počet osob s průkazy TP, ZTP a ZTP/P, počty osob pobírajících invalidní důchody a příspěvek na péči. Současně je tam uvedeno číselné vyjádření počtu žáků základních škol v kraji, kterým jsou přiznána podpůrná opatření 4. a 5. stupně.

Třetí kapitola se věnuje školským institucím, které vzdělávají či poskytují poradenskou podporu osobám se závažným zdravotním postižením. Čtenář v ní nalezne přehled všech škol regionálního školství v kraji, základních škol vzdělávajících žáky s mentálním postižením, základních a středních škol zřízených podle § 16 odst. 9, praktických škol, učebních oborů kategorie E a dalších vzdělávacích oborů těch středních škol, které zároveň zřizují praktické školy či učební obory kategorie E.

Čtvrtá kapitola obsahuje grafické znázornění umístění těch sociálních služeb, které se podílejí na podpoře osob s těžkým postižením: služby sociální rehabilitace, sociálně terapeutické dílny, sociálně aktivizační služby a další instituce participující na podpoře této cílové skupiny.

Pátá kapitola je zaměřena na základní fakta týkající se neziskových organizací, popisuje jejich propojenost se sociálními službami a informuje o aktivitách MAP a MAS, které aktuálně síťují služby aktérů podílejících se na podpoře osob se znevýhodněním.

Poslední část této Analýzy mapuje pracovní příležitosti dostupné osobám s těžkým postižením v kraji. Uvádí organizace na chráněném i otevřeném trhu práce.

Data uvedená v Analýze jsou aktuální k lednu 2022.

kapitola 1 ZÁKLADNÍ DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE

Počet obyvatel kraje: 508 852

Rozloha kraje: 6 796 km²

Krajské město: Jihlava

Kraj Vysočina zaujímá v rámci České republiky centrální polohu. Sousedí s krajem Jihočeským, Středočeským, Pardubickým a Jihomoravským. Rozlohou je 5. největším krajem v ČR, hned za krajem Jihomoravským, Plzeňským, Jihočeským a Středočeským. Dle počtu obyvatel je v rámci všech 14 krajů ČR až na 12. místě. Na jeho území se nachází 5 okresů, 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a celkem 35 měst. Největším městem je Jihlava a pro zajímavost lze zmínit i bývalá okresní města Havlíčkův Brod, Jihlava, Pelhřimov, Třebíč a Žďár nad Sázavou.

2.1 Počet osob s průkazem ZTP

2.2 Počet osob invalidním důchodem

2.3 Počet osob s příspěvkem na péči

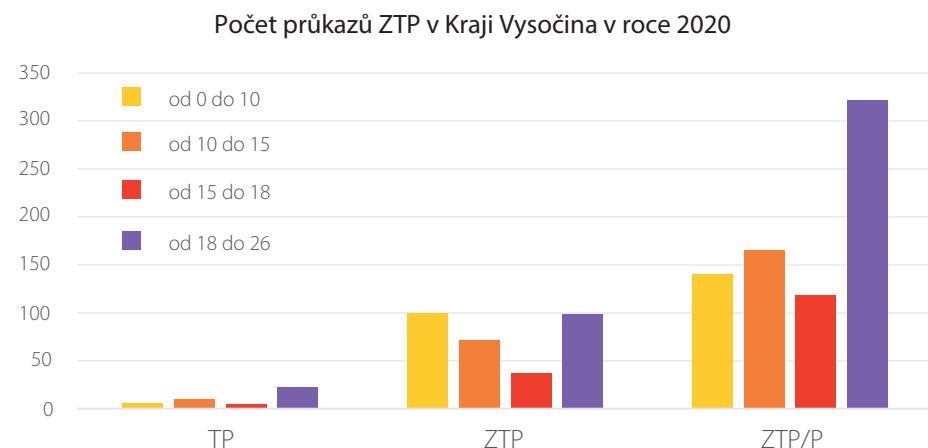
2.4 Počet žáků s podpůrným opatřením 4. a 5. stupně

2.1 POČET OSOB S PRŮKAZEM ZTP

Počet průkazů TP (těžce postižený) je ve všech věkových kategoriích velmi nízký. Je tomu tak ostatně ve všech krajích republiky. Do jejich počtu se zřejmě promítá minimální výše benefitu, která z tohoto stupně podpory vyplývá.

Počet průkazů ZTP (zvláště těžce postižený) se vždy pohybuje kolem 100. Pouze ve věkové kategorii 15–18 let je jejich nominální počet přibližně poloviční, což však odpovídá délce tohoto věkového intervalu oproti věkovým intervalům ostatním.

Největší počet průkazů ve všech věkových kategoriích je zaznamenán u průkazu ZTP/P (zvláště těžce postižený s průvodcem). Tento typ průkazu je spojen s nejvyšší úrovní benefitů. Právě souvislost s průvodcem je zásadní pro děti s těžkým postižením v nízkém a školním věku. V dospělosti tento typ průkazu koreluje s přiznaným invalidním důchodem. Nízký počet průkazů ZTP/P ve věkové kategorii 15–18 let souvisí s krátkou délkou tohoto intervalu.

Počet průkazů ZTP v krajích České republiky v roce 2020

	od 0 do 10			od 10 do 15			od 15 do 18			od 18 do 26		
	TP	ZTP	ZTP/P	TP	ZTP	ZTP/P	TP	ZTP	ZTP/P	TP	ZTP	ZTP/P
Hlavní město Praha	38	180	318	31	140	291	14	58	169	52	191	355
Středočeský kraj	30	256	488	28	206	496	10	89	294	34	250	612
Jihočeský kraj	15	122	167	19	119	228	13	60	116	18	124	351
Plzeňský kraj	11	142	188	22	157	240	11	73	135	22	129	347
Karlovarský kraj	4	43	117	9	50	131	7	27	74	10	56	182
Ústecký kraj	34	208	384	41	203	462	18	114	273	39	270	620
Liberecký kraj	14	96	211	13	86	217	4	35	133	27	149	300
Královéhradecký kraj	12	173	178	13	142	211	5	59	128	17	163	358
Pardubický kraj	10	121	175	13	94	194	6	54	135	16	115	388
Kraj Vysočina	6	100	140	10	71	165	5	37	118	22	99	322
Jihomoravský kraj	37	313	434	43	232	412	16	96	247	49	266	639
Olomoucký kraj	13	134	206	8	100	209	9	45	131	18	112	366
Zlínský kraj	4	126	226	14	108	218	7	53	159	20	136	376
Moravskoslezský kraj	24	186	358	34	163	446	19	75	280	51	237	727

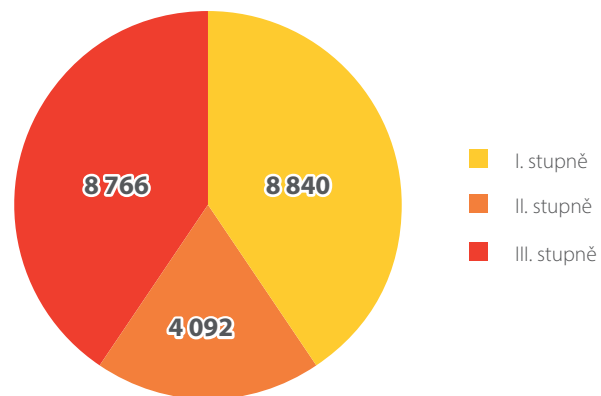
TP	Vyhrazené místo k sezení v dopravních prostředcích HD. Přednost při vyřizování úředních úkonů.
ZTP	Vyhrazené místo k sezení v dopravních prostředcích HD. Přednost při vyřizování úředních úkonů. Bezplatná doprava v MHD. 75% sleva při cestování vlakem a autobusem (mimo MHD). Možná sleva na kulturní a sportovní akce (záleží na pořadateli).
ZTP/P	Vyhrazené místo k sezení v dopravních prostředcích HD. Přednost při vyřizování úředních úkonů. Bezplatná doprava v MHD. 75% sleva při cestování vlakem a autobusem (mimo MHD). Možná sleva na kulturní a sportovní akce (záleží na pořadateli). Bezplatné využití veřejné hromadné dopravy pro průvodce. Bezplatná přeprava vodícího psa.

2.2 POČET OSOB S INVALIDNÍM DŮCHODEM

Nejvyšší počet osob s invalidním důchodem je v kategorii I. stupně invalidity, a to více než 8 000 osob. V porovnání s Pardubickým krajem, který je na počet obyvatel srovnatelný s Krajem Vysočina, četnost osob v I. stupni invalidity převyšuje zhruba o 500. Druhá nejvyšší četnost osob s invalidním důchodem je ve III. stupni invalidity a nejméně osob spadá do II. stupně. Rozdíl mezi Pardubickým krajem a Krajem Vysočina činí u III. stupně 202 osob. Nejmenší rozdíl mezi Pardubickým krajem a Krajem Vysočina je u II. stupně, a to 37 osob.

Invalidní důchod 1. st.	Invalidita 1. stupně Pokles pracovní schopnosti o 35 % až 49 %.
Invalidní důchod 2. st.	Invalidita 2. stupně Pokles pracovní schopnosti o 50 % až 69 %.
Invalidní důchod 3. st.	Invalidita 3. stupně Pokles pracovní schopnosti nejméně o 70 %.

Počet osob s ID v Kraji Vysočina v roce 2020

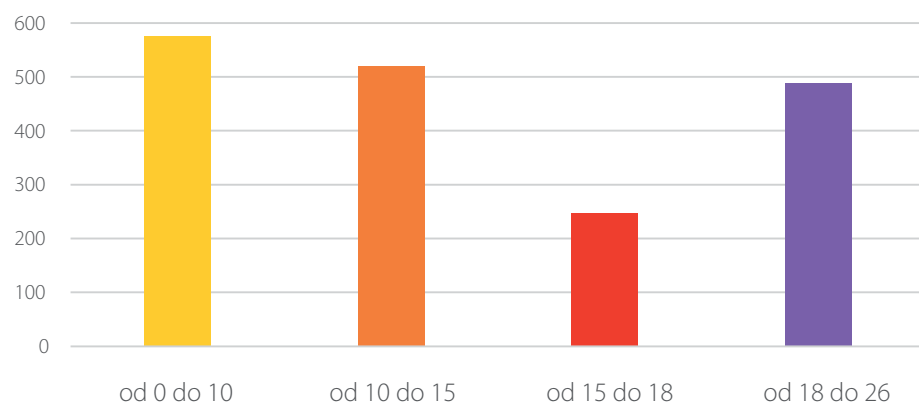
Počet osob s ID podle stupně v krajích České republiky v roce 2020

	I. stupně	II. stupně	III. stupně
Hlavní město Praha	10 454	6 048	13 295
Středočeský kraj	19 721	8 424	18 725
Jihočeský kraj	11 918	4 548	9 266
Plzeňský kraj	9 346	5 239	10 844
Karlovarský kraj	3 999	1 968	4 580
Ústecký kraj	18 265	7 629	15 384
Liberecký kraj	7 677	3 453	7 789
Královéhradecký kraj	8 575	4 086	9 908
Pardubický kraj	9 352	4 129	8 968
Kraj Vysočina	8 840	4 092	8 766
Jihomoravský kraj	24 696	10 476	19 369
Olomoucký kraj	9 907	3 850	9 713
Zlínský kraj	10 222	4 114	11 026
Moravskoslezský kraj	20 062	8 570	20 346

2.3 POČET OSOB S PŘÍSPĚVKEM NA PÉČI

Počet vyplacených příspěvků na péči v Kraji Vysočina do 18 let věku je celkem 1 343, což lze komparovat s Pardubickým krajem, který má přibližně stejný počet obyvatel. Četnost vyplácení příspěvku na péči do 18 let věku se v obou krajích výrazně neliší. Stejně tomu je i u vyplácení příspěvků na péči v kategorii nad 18 let (18–26 let) – v roce 2020 bylo vyplaceno v Pardubickém kraji 576 příspěvků na péči a v Kraji Vysočina 489 příspěvků. Je nutné upozornit na fakt, že částky pobíraného příspěvku na péči do 18 let věku a nad 18 let věku jsou rozdílné. Nárok na příspěvek na péči má však osoba starší 1 roku. Děti do 1 roku se tudíž do dané kategorie nepočítají, i když je věkový rozptyl vymezen 0–10 let. Největší rozdíl mezi Krajem Vysočina a Pardubickým krajem je v kategorii od 10 do 15 let, a to 179 osob. Nejmenší rozdíl mezi Krajem Vysočina a Pardubickým krajem je v kategorii od 15 do 18 let, a to 53 osob.

Počet vyplacených příspěvků na péči v Kraji Vysočina v roce 2020

Počet vyplacených příspěvků na péči v České republice v roce 2020

	od 0 do 10	od 10 do 15	od 15 do 18	od 18 do 26
Hlavní město Praha	1 298	1 012	429	677
Středočeský kraj	1 797	1 511	684	1 000
Jihočeský kraj	697	763	334	575
Plzeňský kraj	761	840	353	561
Karlovarský kraj	361	400	172	297
Ústecký kraj	1 293	1 385	639	1 058
Liberecký kraj	670	584	263	477
Královéhradecký kraj	837	707	343	620
Pardubický kraj	744	700	300	576
Kraj Vysočina	575	521	247	489
Jihomoravský kraj	1 653	1 414	683	1 070
Olomoucký kraj	772	670	341	576
Zlínský kraj	668	646	316	565
Moravskoslezský kraj	1 206	1 174	613	1 152

Stupeň závislosti	Osoby do 18 let	Osoby od 18 let
I. lehká závislost	3 300 Kč	880 Kč
II. středně těžká závislost	6 600 Kč	4 400 Kč
III. těžká závislost	13 900 Kč	12 800 Kč
IV. úplná závislost	19 200 Kč	19 200 Kč

2.4 POČET ŽÁKŮ S PODPŮRNÝM OPATŘENÍM 4. A 5. STUPNĚ

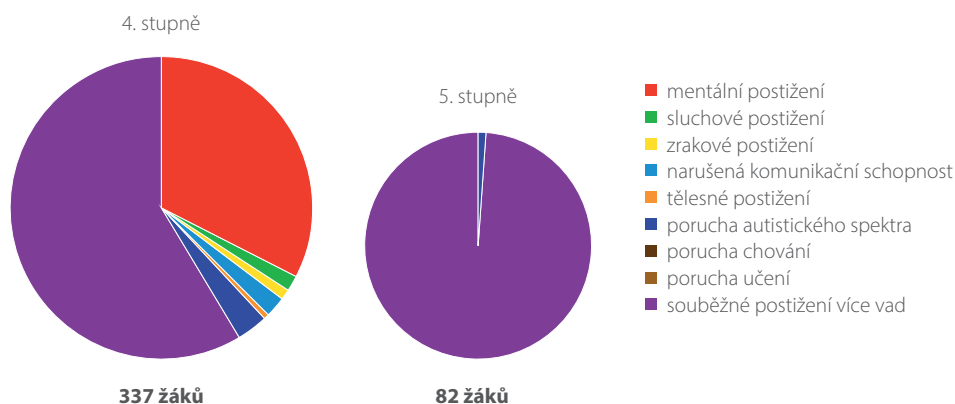
Mezi žáky s těžkým postižením jsou zařazováni především žáci s potřebou podpůrných opatření 4. a 5. stupně. Odborná literatura pojem těžké postižení nevysvětluje jednotně. Pro potřebu této Analýzy jsme čerpali ze statistického výkaznictví škol a uvádíme počty žáků, kteří jsou ve statistikách MŠMT uvedeni jako příjemci PO 4. a 5. stupně.

Data Kraje Vysočina potvrzují realitu v dalších krajích – mezi těmito žáky jsou nejvýše zastoupeni žáci se souběžným postižením více vadami (téměř 60 % žáků s potřebou podpory ve 4. stupni a téměř 100 % žáků s potřebou podpory v 5. stupni).

Počet žáků ve 4. a 5. stupni PO podle postižení v České republice v roce 2020

	4. stupeň									5. stupeň							
	MP	SP	ZP	NKS	TP	PAS	CHOV	UC	SPVV	SP	ZP	NKS	TP	PAS	CHOV	UC	SPVV
Hlavní město Praha	112	63	33	55	15	84	26	9	480	0	0	1	6	6	1	0	210
Středočeský kraj	159	5	5	16	18	53	25	3	588	0	0	0	4	8	0	0	176
Jihočeský kraj	159	18	2	5	8	72	6	2	129	0	0	0	5	9	0	0	103
Plzeňský kraj	146	19	8	15	21	18	8	0	350	0	0	0	2	0	0	0	99
Karlovarský kraj	57	10	3	15	3	3	8	25	193	0	0	0	0	0	0	0	65
Ústecký kraj	263	4	13	40	17	42	10	3	449	1	0	0	0	8	0	0	271
Liberecký kraj	66	17	1	21	2	62	11	2	180	0	1	0	2	15	0	0	79
Královéhradecký kraj	159	12	5	43	11	97	8	1	371	0	0	0	2	1	1	0	60
Pardubický kraj	135	6	4	28	11	32	21	3	243	1	0	1	2	1	0	0	99
Kraj Vysočina	110	6	3	8	2	11	0	0	197	0	0	0	0	1	0	0	81
Jihomoravský kraj	140	23	10	24	47	359	13	1	311	1	1	0	1	51	0	0	155
Olomoucký kraj	84	27	7	23	10	8	8	3	310	1	0	0	0	0	0	0	105
Zlínský kraj	140	23	4	28	8	16	2	1	232	0	0	0	2	0	0	0	121
Moravskoslezský kraj	672	76	11	201	53	434	39	1	291	0	0	4	6	117	0	0	378

Počet žáků ve 4. a 5. stupni PO podle postižení v Kraji Vysočina v roce 2020

Ve 4. stupni PO jsou výrazně zastoupeni také žáci s mentálním postižením (cca 33 %). Jedná se zejména o žáky se středním stupněm mentální retardace, kteří jsou v rámci povinného vzdělávání zejména žáky základní školy speciální. V jednotkách jsou ve 4. stupni PO uvedeni žáci s těžkými dopady PAS a NKS do vzdělávání, těžkým zrakovým postižením (zpravidla nevidomí) či těžkým sluchovým postižením (neslyšící).

V 5. stupni PO je kromě žáků se souběžným postižením více vadami zařazen jeden žák s velmi závažnými dopady PAS do vzdělávání. Vzhledem k absenci škol zřízených dle § 16 odst. 9 pro žáky se smyslovým postižením v Kraji Vysočina lze předpokládat, že tyto žáci jsou umístěni v tzv. běžných školách.

V mezikrajovém srovnání se Kraj Vysočina nijak neodlišuje od situace v jiných krajích republiky.

kapitola 3 **ŠKOLY A TŘÍDY ZŘÍZENÉ PRO ŽÁKY SE ZP V KRAJI**

3.1 Přehled škol regionálního školství

3.2 Základní a střední školy samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením

3.3 Základní školy speciální a základní školy pro žáky s lehkým mentálním postižením

3.4 Střední školy kategorie C: praktické školy

3.5 Střední školy kategorie E: učební obory

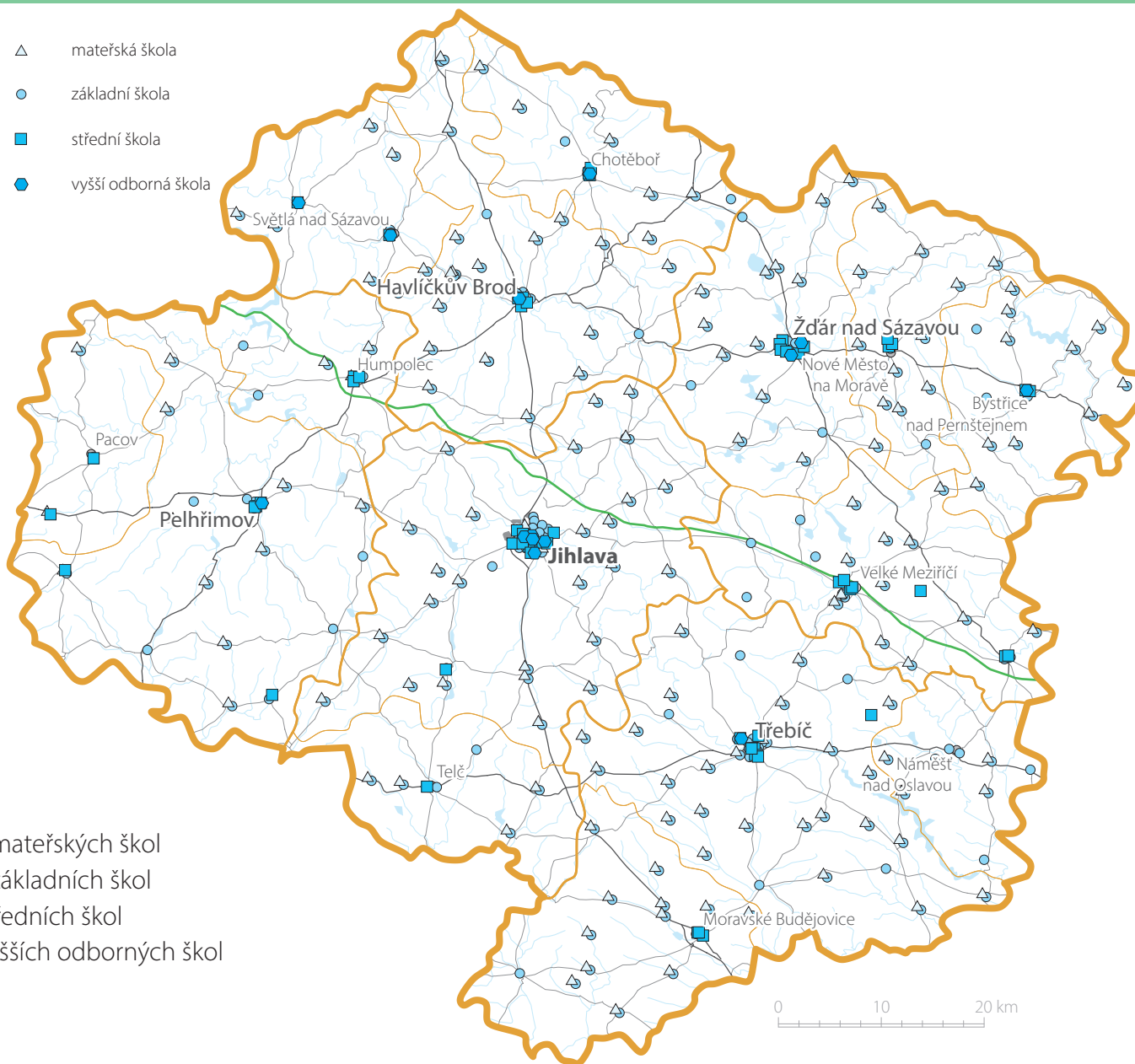
3.6 Střední školy kategorie H, L, M

3.7 Školská poradenská zařízení

3.1 PŘEHLED ŠKOL REGIONÁLNÍHO ŠKOLSTVÍ

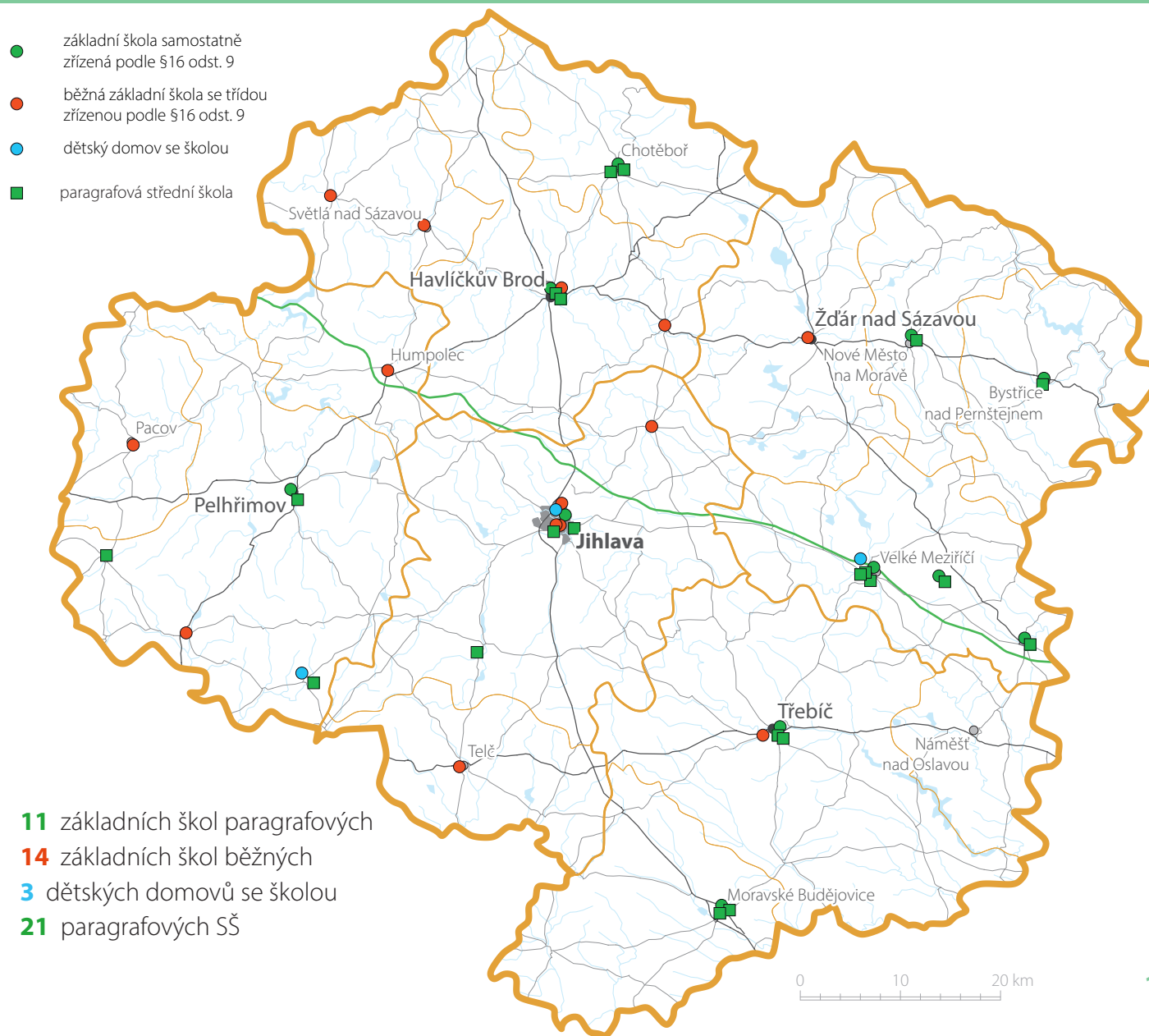
Rozmístění mateřských a základních škol, které zřizují jednotlivé obce, je rovnoměrné a koresponduje s hustotou osídlení v kraji. Logicky nejhustější je síť mateřských škol. Je běžnou praxí, že řada mateřských škol tvoří jeden subjekt se školou základní, a to nejen v aglomeracích s nízkým počtem obyvatel.

Střední školy se přirozeně koncentrují v jednotlivých městech kraje. V každém z okresů je několik gymnázií, v kraji je zastoupena obvyklá nabídka středních škol (střední školy zdravotnické, obchodní, hotelové, zemědělské, stavební...). Součástí 14 středních škol jsou vyšší odborné školy poskytující možnost získat absolventům vyšší stupeň kvalifikace v oboru, pro který je střední škola zřízena.

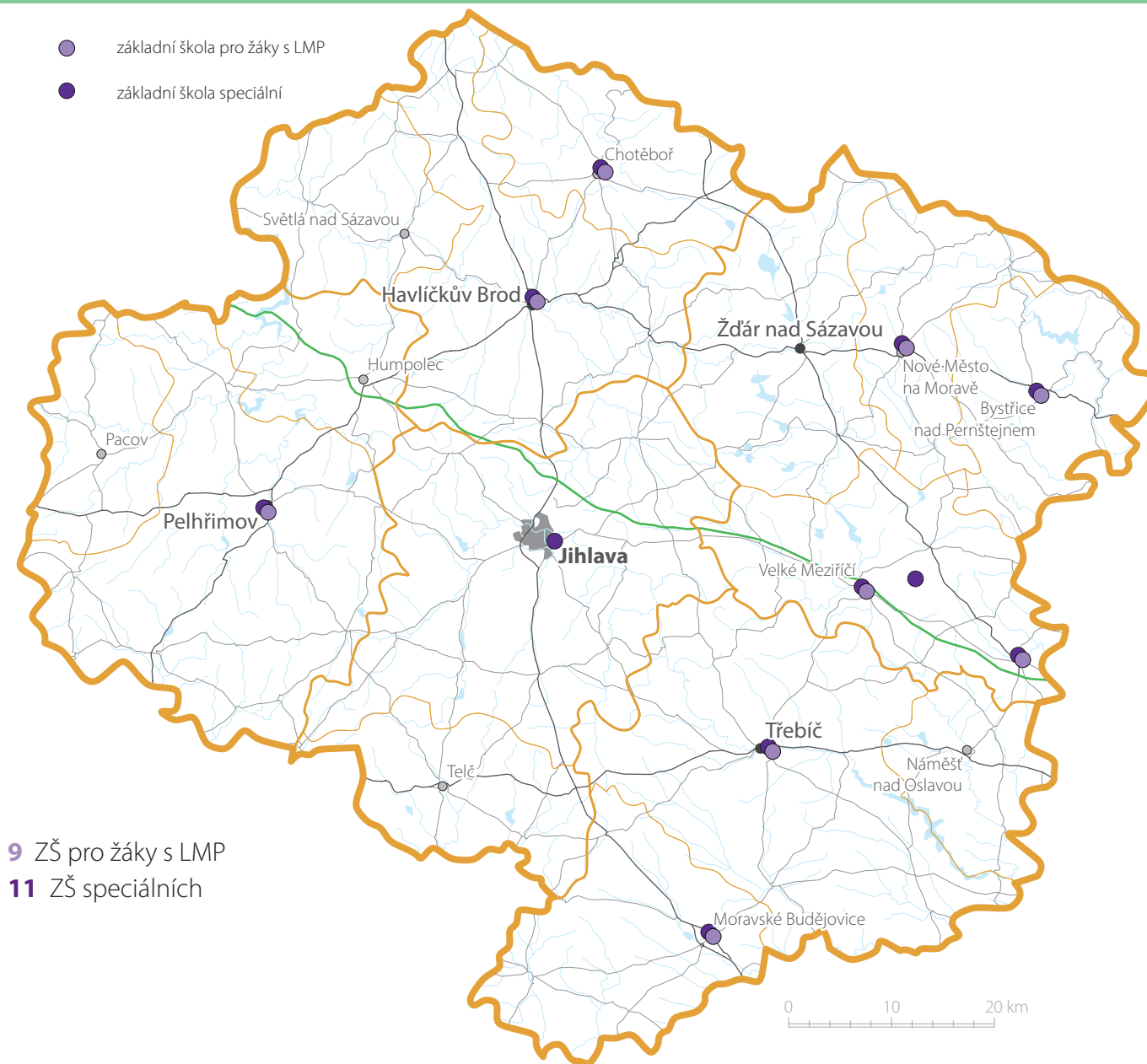
3.2 ZŠ A SŠ SAMOSTATNĚ ZŘÍZENÉ PRO ŽÁKY SE ZP

Na území kraje Vysočina je rozložení základních škol zřízených dle § 16 odst. 9 relativně rovnoměrné. Je jich celkem 14. Na severovýchodě kraje, v okolí Světlé nad Sázavou, Humpolce a Pacova, sice chybí tyto tzv. základní školy „paragrafové“, ale zmíněnou absenci kompenzují 4 běžné základní školy se třídou zřízenou podle §16 odst. 9. Běžných škol se třídou „paragrafovou“ je přitom v celém kraji celkem 14, což je oproti některým krajům výrazně vyšší počet. V kraji jsou dále 3 dětské domovy se školou a 21 „paragrafových“ středních škol. Základní „paragrafové“ školy jsou zřízeny pro žáky s mentálním postižením. Paragrafové střední školy v kraji jsou dále zaměřené na vzdělávání žáků s mentálním postižením - jedná se o praktické školy a odborná učiliště kategorie E.

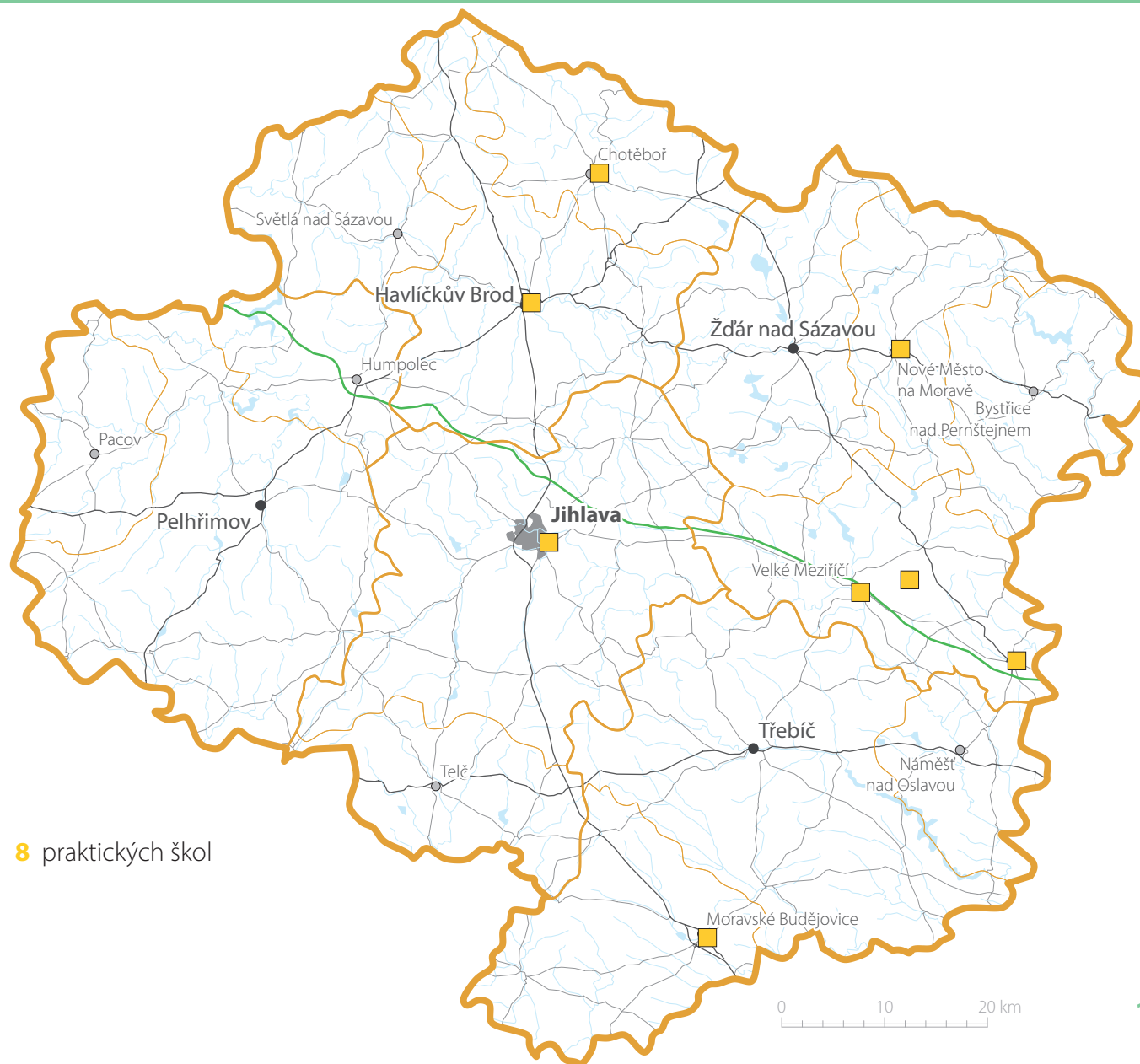
3.3 ZŠ SPECIÁLNÍ A ZŠ PRO ŽÁKY S LMP

Základní školy pro žáky s lehkým mentálním postižením a základní školy speciální se v kraji koncentrují spíše v rámci západní poloviny. Jsou zastoupeny v počtu 9 ZŠ pro žáky s LMP a 11 ZŠ speciálních. Ve většině měst, kde se tyto školy vyskytují, je přítomna jak základní škola speciální, tak i základní škola, kam dochází žáci s lehkým mentálním postižením. V 9 případech tyto školy bývají součástí jednoho subjektu. V Jihlavě je přítomna pouze jedna základní škola speciální. Zmiňované školy zcela chybí v Náměšti nad Oslavou, Telči, Pacově, Světlé nad Sázavou a ve Žďáru nad Sázavou. Na severovýchodě kraje tyto školy absentují zcela. Ubytování na internátě nabízí jen ZŠ a PrŠ v Chotěboři a při ZŠ a SŠ Březejc ve Velkém Meziříčí zajišťuje ubytování Centrum Kociánka.

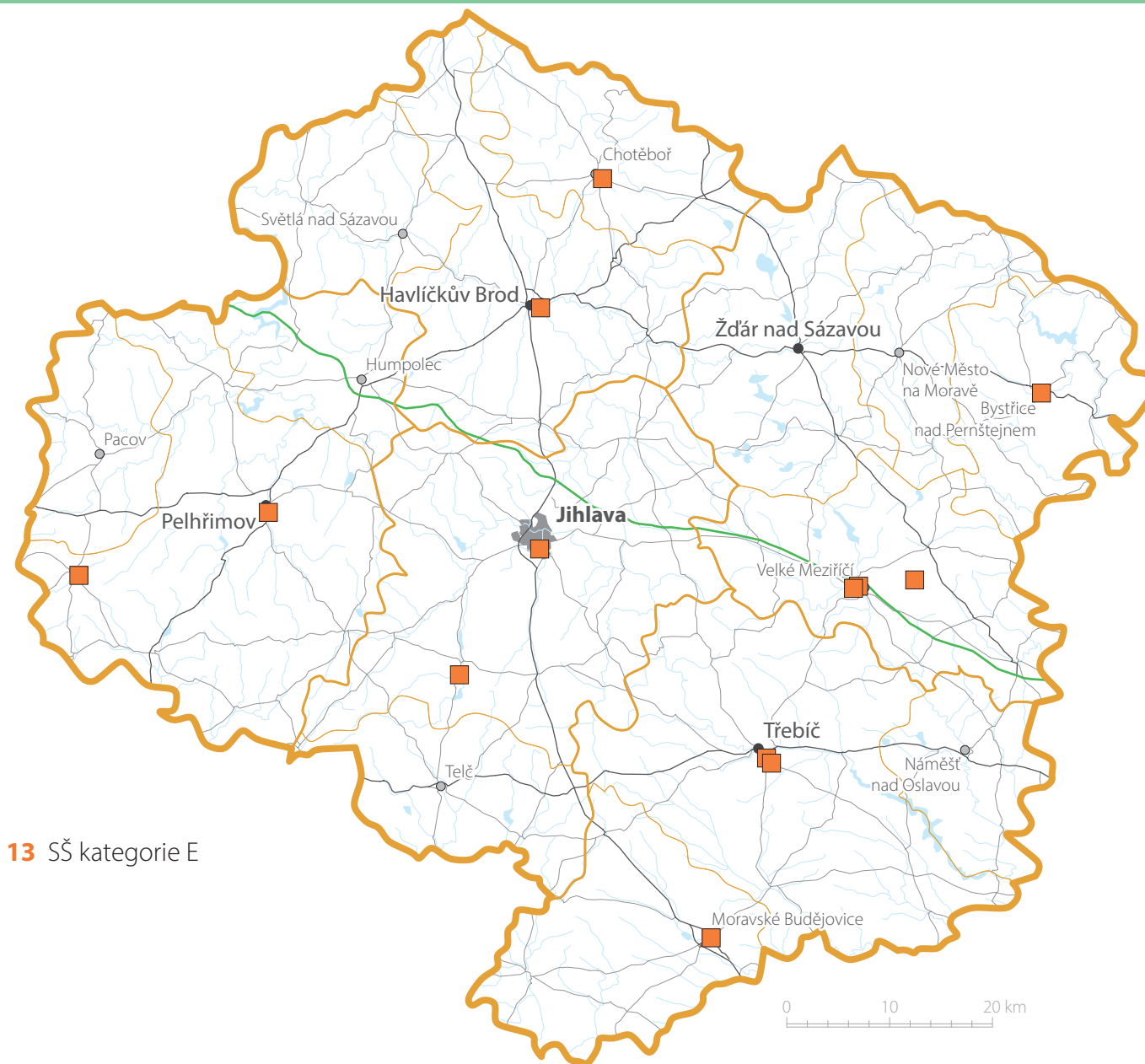
3.4 STŘEDNÍ ŠKOLY KATEGORIE C: PRAKTICKÉ ŠKOLY

V kraji Vysočina se nachází 8 praktických škol, a to konkrétně v Havlíčkově Brodě, Chotěboři, Jihlavě, Novém Městě na Moravě, Velkém Meziříčí, Velké Bíteši a v Moravských Budějovicích. Představíme-li si pomyslnou hranici od Havlíčkova Brodu a Jihlavy směrem na východ, lze tvrdit, že v této části zcela absentuje přítomnost praktických škol. Dojezdová vzdálenost do těchto škol je pak z těchto míst výrazně delší, okolo 50 km. Naopak větší koncentrace praktických škol je v okolí Velkého Meziříčí. Praktické školy v kraji Vysočina nabízejí v 7 případech jednoleté obory a v 5 případech dvouleté obory. Dojíždění celkovou situaci ztěžuje a ta může být náročná jak finančně, tak časově. Výhodou proto může být internát, který je zřízen při ZŠ a PrŠ v Chotěboři a při ZŠ a SŠ Březejc ve Velkém Meziříčí zajišťuje ubytování Centrum Kociánka.

3.5 STŘEDNÍ ŠKOLY KATEGORIE E: UČEBNÍ OBORY

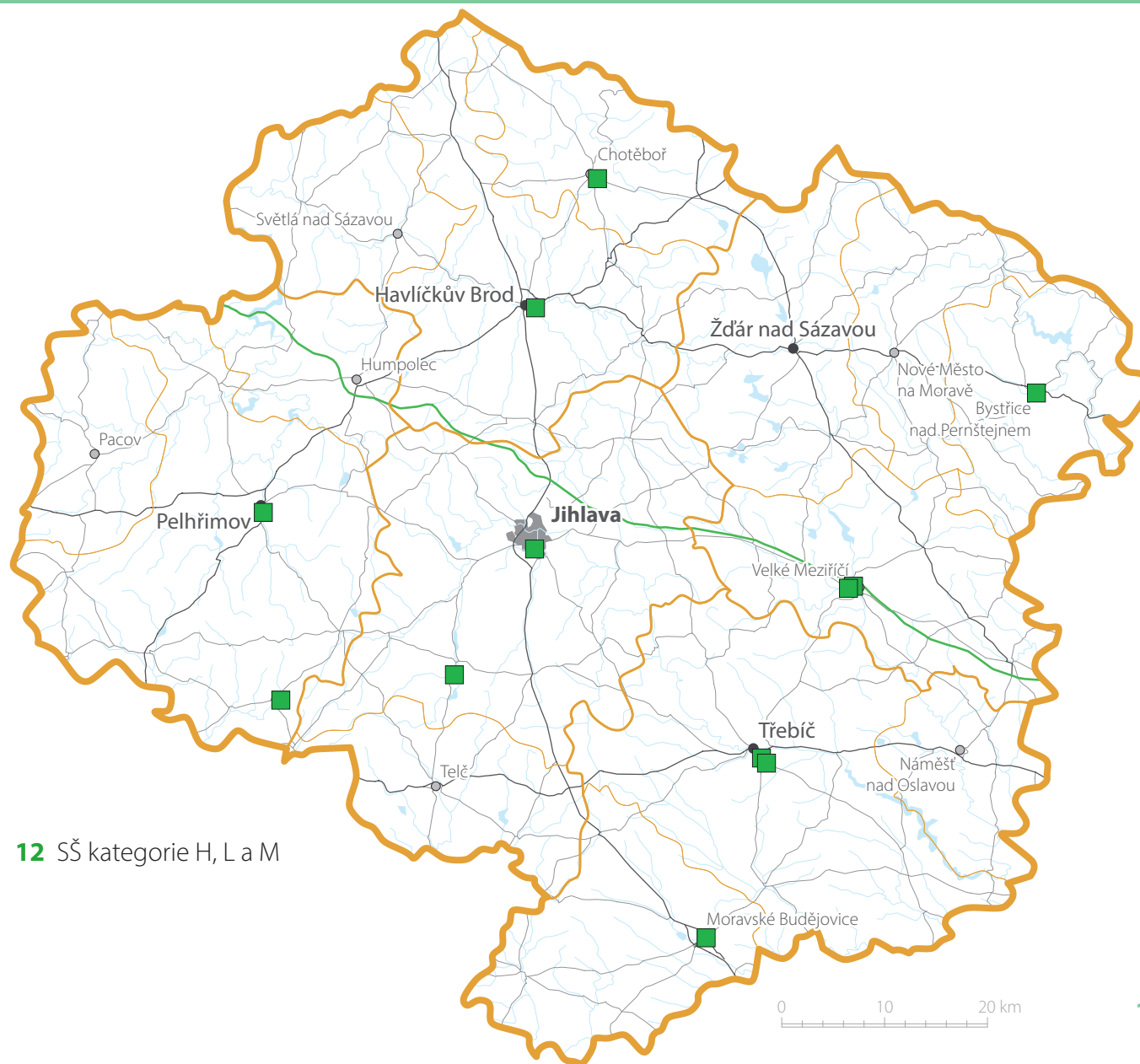
Kraj Vysočina nabízí žákům s mentálním postižením učební obory kategorie E v rámci 13 škol. Tyto školy ale zcela chybí v okolí Žďáru nad Sázavou, Náměšti nad Oslavou, Telče, Pacova, Humpolce a Světlá nad Sázavou. Jinak jsou v celém kraji školy rovnoměrně zastoupeny, až na severovýchodní část kraje. V Třebíči a Velkém Meziříčí jsou dokonce vždy dvě školy, které nabízejí učební obory kategorie E. Dojezdová vzdálenost do těchto škol je do 30 km. U daného typu škol mohou být výhodou internáty, které jsou zřízeny při SOŠ, SOU a ZŠ v Třebíči a při VOŠ a SOŠ v Bystřici nad Pernštejnem. Dále také domovy mládeže, které fungují při OA a hotelové škole v Havlíčkově Brodě, při SŠ stavební v Jihlavě, při VOŠ a SOŠ v Bystřici nad Pernštejnem, SŠ v Moravských Budějovicích, SŠ ve Velkém Meziříčí a SPŠ a SOU v Pelhřimově. Ubytování je na některých školách také zajištěno prostřednictvím výchovného ústavu – Černovice nebo Centra Kociánka – Velké Meziříčí.

13 SŠ kategorie E

3.6 STŘEDNÍ ŠKOLY KATEGORIE H, L, M

Na mapě jsou znázorněny ty školy, které nabízejí zejména obory kategorie E, ale zároveň nabízejí i obory kategorií H, L a M. Zde je důležitý právě potenciál škol přejít z oboru E tak, aby byli žáci ve známém prostředí. Tyto školy jsou v kraji zastoupeny relativně rovnoměrně. Nenacházejí se opět na severovýchodě kraje, tedy v okolí měst Pacov, Humpolec a Světlá nad Sázavou, a dále v okolí Telče, Náměšti nad Oslavou a Žďáru nad Sázavou. Škol je celkem 12 a dojezdová vzdálenost do těchto škol je do 30 km.

12 SŠ kategorie H, L a M

3.7 ŠKOLSKÁ PORADENSKÁ ZAŘÍZENÍ

Původní struktura ŠPZ (samostatná PPP a samostatná SPC) byla v minulém desetiletí (k 1.7.2016) nahrazena novým modelem: vzniklo krajské zařízení: PPP a SPC Vysočina. Z původních PPP, které byly fungovaly po desetiletí v bývalých okresních městech, se stala pracoviště výše uvedeného subjektu. V současné době funguje (kromě ředitelství v Jihlavě) 5 pracovišť PPP: v Jihlavě, Žďáru nad Sázavou, Havlíčkově Brodu, Pelhřimově a v Třebíči. PPP v Třebíči má detašované pracoviště v Moravských Budějovicích a PPP ve Žďáru nad Sázavou má dvě detašované pracoviště - v Bystřici pod Pernštejnem a ve Velkém Meziříčí. Součástí subjektu PPP a SPC Vysočina jsou i původně samostatná SPC ve Žďáru nad Sázavou a v Havlíčkově Brodě. Samostatnost si zachovala SPC v Jihlavě (zřízeno městem Jihlava) a Březejci (zřízeno MŠMT). SPC při ZŠ a SŠ Březejc při tom má ještě dvě detašované pracoviště ve Velkém Meziříčí a Třebíči. Tato školská poradenská zařízení jsou v kraji zastoupena spíše ve středu kraje. Dostupnost do těchto zařízení může být pro žáky nebo jejich rodiče komplikovanější. Celkovým problémem může být nedostatek poraden (obecně) při západní hranici kraje, kde se poradny koncentrují spíše do centra kraje. Jedná se zejména o města Telč, Pacov, Světlá nad Sázavou a Chotěboř. Zde se nenachází žádná PPP, ani SPC.

kapitola 4 **SOCIÁLNÍ SLUŽBY V KRAJI PODÍLEJÍCÍ SE NA PODPOŘE OSOB S TĚŽKÝM ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM**

4.1 Sociální rehabilitace (SR), sociálně aktivizační služby (SAS), sociálně terapeutické dílny (STD)

4.2 Centra denních služeb (CDS), denní stacionáře (DS)

4.3 Týdenní stacionáře (TS), domovy pro osoby se zdravotním postižením (DOZP), chráněná bydlení (CHB), podpora samostatného bydlení (PSB)

4.4 Odlehčovací služby (ODLS), osobní asistence (OSA)

4.5 Národní rada pro zdravotně postižené (NRZP) a odborné sociální poradenství

4.1 SOC. REHAB., SOC. AKT. SLUŽBY A SOC. TERAP. DÍLNY

V Kraji Vysočina se nachází celkem 21 registrovaných poskytovatelů: 10 SR, pouze 2 SAS a 9 poskytovatelů STD. Celkově se tyto služby výrazně soustřeďují v Jihlavě, na severu a východní části kraje. V dalších oblastech se jedná spíše o jednotky. Naopak nižší zastoupení těchto specificky orientovaných sociálních služeb, zaměřených na nácvik potřebných dovedností směřujících k dosažení co největší samostatnosti, soběstačnosti a zvýšení pracovního uplatnění daného jedince, je v západní a jihozápadní části kraje. Ve městech Žďár nad Sázavou, Telč, Moravské Budějovice, Bystřice pod Pernštejnem či Havlíčkově Brodě tyto služby chybí zcela.

Počet sociálních služeb

- 10** soc. rehabilitace
- 2** soc. aktivizační služba
- 9** soc. terapeutická dílna

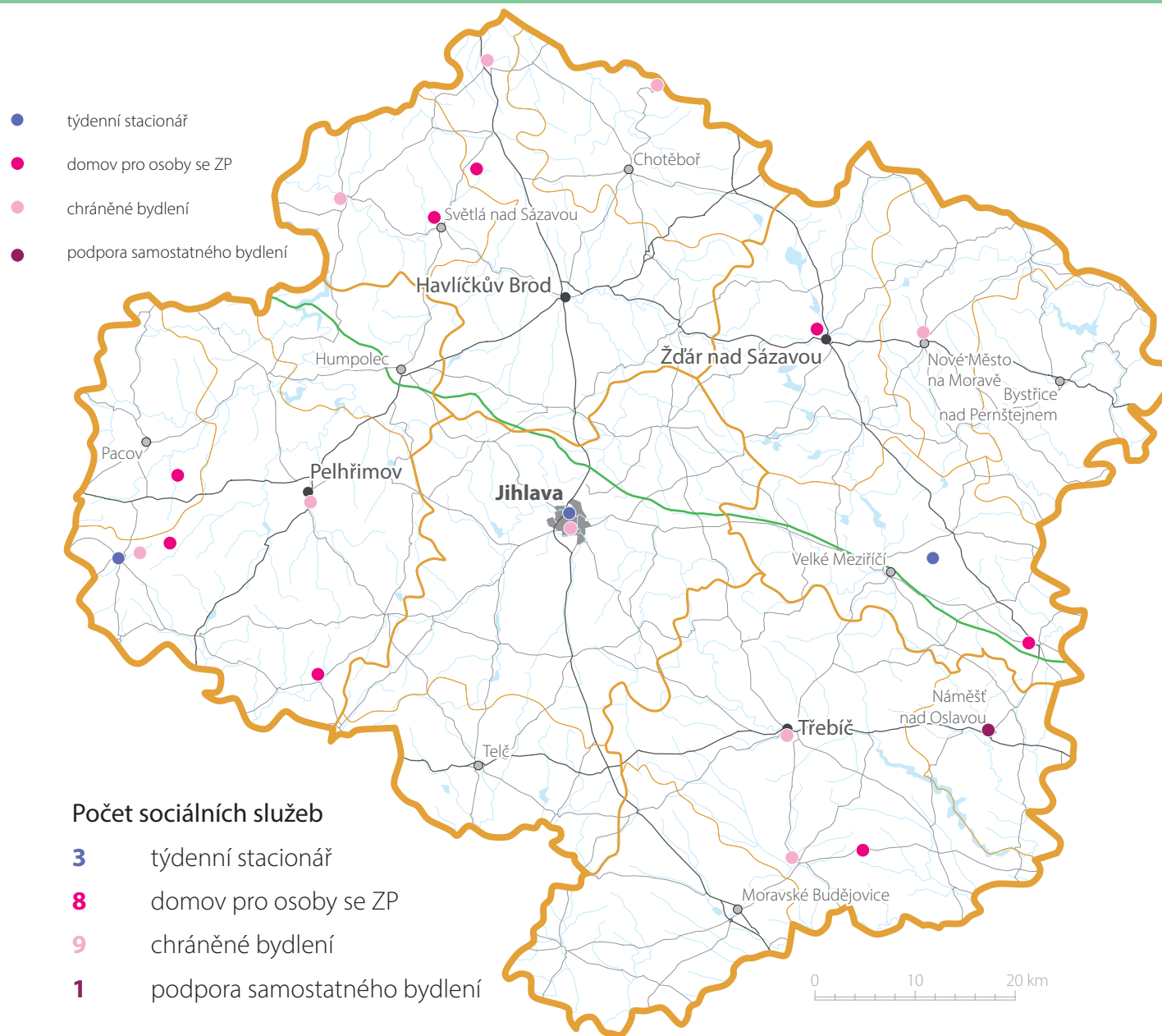
4.2 CENTRA DENNÍCH SLUŽEB A DENNÍ STACIONÁŘE

V Kraji Vysočina je registrováno celkem 6 CDS a 21 DS. I přesto, že součástí služby není poskytování ubytování, jedná se o významný typ podpory nejen pro danou cílovou skupinu, ale i jejich pečující osoby. Geografické rozvrstvení těchto služeb je v kraji relativně rovnoměrné. Zastoupení více než jedné služby je v okresním městě Jihlava, dále pak v Třebíči, Pelhřimově, Havlíčkově Brodě, Humpolci a Světlé nad Sázavou. V dalších částech se jedná spíše o zastoupení jedné z těchto ambulantních služeb. Absenci lze spatřovat v okrajových částech kraje – konkrétně v okolí i v samotných městech Telč a Moravské Budějovice. V případě Telče a okolí nelze využít ani možnosti sousedního Jihočeského kraje, neboť tyto služby pro cílovou skupinu osob v jeho jihovýchodní části (Dačice) nejsou rovněž nabízeny. Totéž platí i v případě Moravských Budějovic a okolí. V sousedním Jihomoravském kraji jsou tyto služby nejbližší až ve Znojmě (30 km). Nejbližší krajskou dostupnost nabízí až Třebíč (23 km).

4.3 TS, DOZP, CHB a PSB

Pobytové sociální služby, jak již napovídá název, kombinují činnosti podporující soběstačnost, zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu včetně možnosti celoročního ubytování. Ty jsou v Kraji Vysočina zastoupeny řídce, a to i přesto, že se jedná o poměrně významnou oblast důležité podpory pro zajištění možnosti celoročních ubytovacích služeb směrem k co nejvíce samostatnému dospělému životu námi sledované cílové skupiny. Nejčteněji jsou v kraji zastoupeny DOZP (8) a CHB (9), následují PSB (1) a TS (3), celkem tedy 21 pobytových služeb. Ty se v Kraji Vysočina zcela vyhýbají místům okolo Chotěboře, Havlíčkovu Brodu a Humpolce. Na jihu chybí v Telči a jeho okolí, ve východní části pak ve Velkém Meziříčí. Určitá „kumulace“ služeb je na severozápadě, jihozápadě či jihovýchodě kraje. V dalších částech se jedná o rozložení nižší, případně žádné.

4.4 ODLEHČOVACÍ SLUŽBY A OSOBNÍ ASISTENCE

V kraji Vysočina se nachází celkem 18 služeb (10 ODSL a 8 OSA), nabízející podporu jak terénní formou – tj. podpora poskytována v přirozeném sociálním prostředí daného jedince (OSA), případně ambulantní či terénní formou (ODSL). Jak je patrné, služby jsou v daném zastoupeny v Jihlavě, Havlíčkově Brodě, Velkém Meziříčí, Novém Městě na Moravě, a to vždy 2x. Optikou celkového pohledu na kraj a hustoty obsazení obou služeb, lze říci, že je obsazení poměrně malé. Dokonce v určitých oblastech kraje, jako například Třebíči, Náměšti nad Oslavou, Moravské Budějovicích, Humpolci Bystřici pod Pernštejnem, Žďaru nad Sázavou, Světlá nad Sázavou, Telči, možnost využívat tuto podporu osobám se zdravotním postižením skrze OSA i ODSL chybí úplně.

4.5 NRZP A ODBORNÉ SOCIÁLNÍ PORADENSTVÍ

Sídlem krajské pobočky NRZP ČR je město Jihlava. Spolu s dalšími bezplatnými poradnami tvoří síť poradenských center poskytujících odborné sociální poradenství lidem s různým typem zdravotního postižení. Z mapy je patrné, že je tato síť služeb v porovnání se sousedním Pardubickým krajem velmi chudá. Poskytovatelé odborného sociálního poradenství sídlí v největších městech kraje – v Jihlavě, Havlíčkově Brodě, Žďáru nad Sázavou, Pelhřimově a Třebíči. V uvedených městech nalezneme několik poboček, které poskytují odborné sociální poradenství (včetně např. půjčoven kompenzačních pomůcek): centra pro zdravotně postižené, Tyflocentrum a Tyflo servis, SONS, občanské poradny a další neziskové organizace zaměřené na odbornou pomoc lidem se zdravotním postižením. Promítá se zde celkový stav nedostatečné sítě sociálních služeb v celém Kraji Vysočina. Obyvatelé oblastí při hranicích kraje proto preferují využití širší nabídky sociálních a poradenských služeb organizací sídlících v dobře dostupném Jihomoravském kraji či Středočeském kraji.

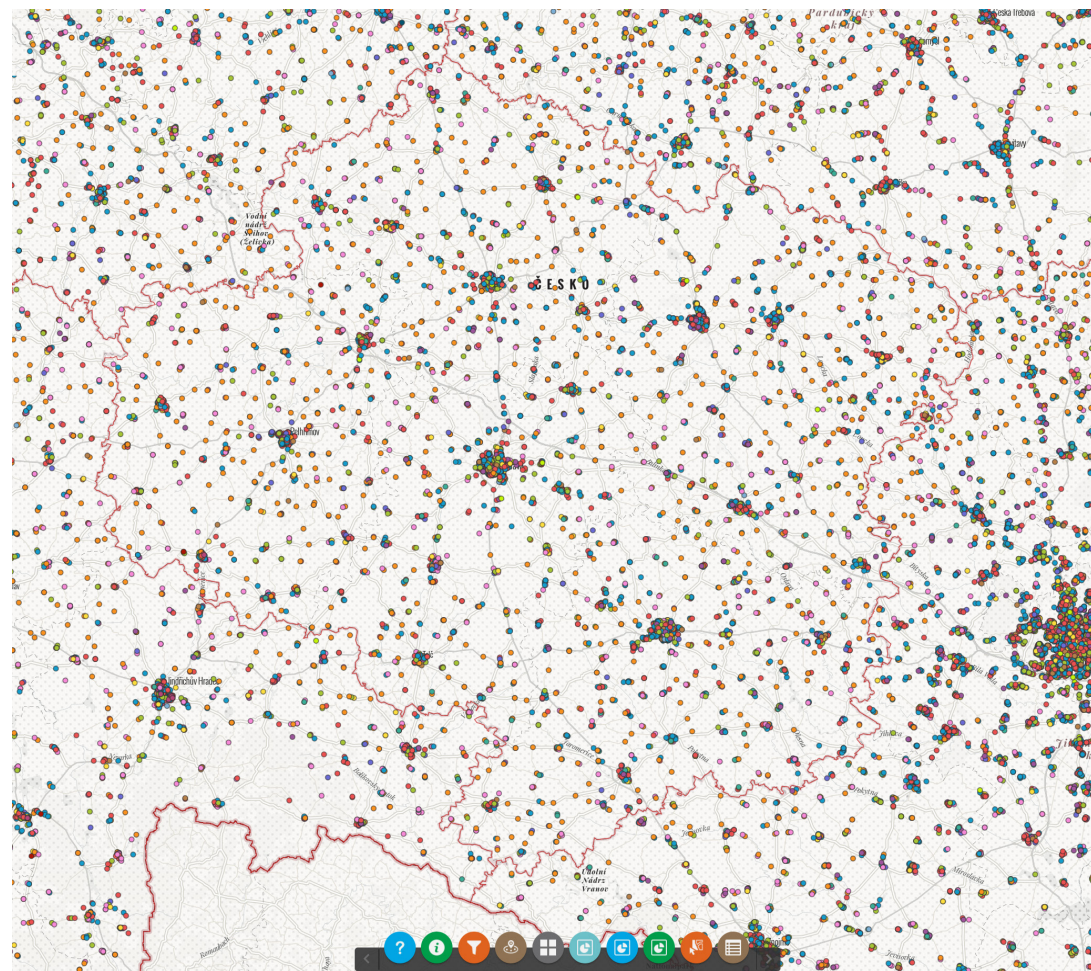
kapitola 5 **AKTIVITY DALŠÍCH ORGANIZACÍ V KRAJI ZAMĚŘENÝCH NA PODPORU OSOB S TĚŽKÝM ZP**

5.1 Neziskový sektor podílející se na podpoře osob s těžkým zdravotním postižením (TP)

5.2 Místní akční skupiny (MAS)

5.1 NEZISKOVÝ SEKTOR PODÍLEJÍCÍ SE NA PODPOŘE OSOB S TP

Neziskový sektor Kraje Vysočina je charakteristický řidším, ale rovnoměrným pokrytím. Největší koncentrace NNO je podobně jako u ostatních oblastí služeb v okolí 5 největších měst (Jihlava, Žďár nad Sázavou, Pelhřimov, Havlíčkův Brod a Třebíč). Mezi další regionální centra patří Humpolec, Velké Meziříčí a Ledec nad Sázavou. NNO v kraji se nejčastěji věnují těmto oborům: kultura, sport, volný čas, vzdělávání, zdraví, sociální služby, ochrana životního prostředí, komunitní rozvoj, náboženství, ochrana práv, obhajoba zájmů, politika, odborová činnost aj. Pro osoby s těžkým postižením jsou významné organizace a církevní spolky poskytující sociální služby, zařízení zdravotnických služeb, zájmové a sportovní spolky, případně na systémové úrovni níže zmíněné místní akční skupiny (MAS). Kraj Vysočina se svým venkovským charakterem (je zde mnoho malých sídel venkovského typu, propojených nevyhovující dopravní sítí) se nachází v sevření dvou sousedních krajů, Středočeského a Jihomoravského, v nichž je demografická situace zcela nesrovnatelná, přestože Krajem Vysočina prochází jedna z významných evropských dopravních a tranzitních tepen (dálnice D1). Odlehlá sídla kraje jsou pro stárnoucí obyvatelstvo hůře dostupná, což koresponduje s nabídkou služeb (zejména sociálních – např. pečovatelská služba) v periferních oblastech kraje.

<https://muni.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=0d587bc3e7f646d78bb4389c332db1fd>

5.2 MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINY

Kraj Vysočina propojuje celkem 16 místních akčních skupin, které jsou rovnoměrně rozprostřené po celém území kraje. Jedním z mnoha cílů a projektů MAS v Kraji Vysočina je mimo jiné i tvorba Místního akčního plánu (MAP) vzdělávání, který je zaměřen na rozvoj a podporu kvalitního, inkluzivního a zájmového vzdělávání dětí a žáků do 15 let s využití včasných diagnostických a preventivních opatření již v předškolním věku. Tato aktivita se realizuje prostřednictvím tzv. akce KLIMA – Kultura učení, Leadership, Inkluze, Metodická podpora učitele (Mentoring), Aktivizující formy učení. Dále se MAS v Kraji Vysočina podílejí na přípravách komunitního plánování sociálních služeb a na podpoře neformálního vzdělávání. Ostatní místní sítě se snaží podpořit celkový rozvoj regionu, zemědělství, tradic a cestovního ruchu.

Více podrobností najdete na <http://vysočina.nsmas.cz/> a na jednotlivých webových stránkách 16 MAS v kraji.

16 místních akčních skupin

kapitola 6 **PRACOVNÍ PŘÍLEŽITOSTI A KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ PRO OSOBY S TĚŽKÝM ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM V KRAJI**

6.1 Úřady práce a Informační poradenská střediska

6.2 Sociální podniky

6.3 Deset největších zaměstnavatelů v kraji

6.1 ÚŘADY PRÁCE A INFORMAČNÍ PORADENSKÁ STŘEDISKA

Informační a poradenská střediska (IPS) jsou v Kraji Vysočina zastoupena v 5 městech – ve Žďáru nad Sázavou, v Havlíčkově Brodě, Jihlavě, Třebíči a Pelhřimově. Tento nízký počet je kompenzován velmi dobrým roz umístěním, kdy vzdálenost mezi jednotlivými pracovišti a hranicemi Kraje Vysočina je téměř totožná. Krajská pobočka Úřadu práce ČR je tradičně v krajském městě, v případě Kraje Vysočina toto místo zastupuje město Jihlava. Kontaktní pracoviště Úřadu práce ČR jsou v Kraji Vysočina zastoupena v 13 městech – v Jihlavě, Bystřici nad Pernštejnem, Havlíčkově Brodě, Humpolci, Chotěboři, Moravských Budějovicích, Pelhřimově, Světlé nad Sázavou, Telči, Třebíči, Velkém Meziříčí a Žďáru nad Sázavou. Rozmístění těchto pracovišť ÚP ČR je, až na malé výjimky, rovnoměrné. Okresní hospodářská komora je zastoupena ve 3 městech – v Pelhřimově, Jihlavě a Třebíči.

- informační a poradenské středisko ÚP ČR
- krajská pobočka úřadu práce ČR
- kontaktní pracoviště úřadu práce ČR

5 informačních a poradenských středisek ÚP ČR

13 poboček ÚP ČR

6.2 SOCIÁLNÍ PODNIKY

V Kraji Vysočina je celkem 10 provozovatelů sociálních podniků v 7 městech – Kavárna Vrátka v Třebíči, Coworkingové družstvo Spolu v Humpolci, Krámek s dobrotami v Malči, Háta, Posázavský Pacifik Café a Prádelna Barborka v Ledči nad Sázavou, PTL v Senožatech, EKOVSOCINA v Balinách a SEMITAM, FOVY v Havlíčkově Brodě. Celkem 4 podniky se orientují na oblast gastronomie, 5 podniků se zaměřuje na manuální práce a 1 podnik se soustřeďuje na marketing. Většina sociálních podniků se nachází v severní části kraje, menší část pak na jihovýchodě kraje. Východní a jihozápadní část Kraje Vysočina je zcela bez pokrytí.

6.3 DESET NEJVĚTŠÍCH ZAMĚSTNAVATELŮ V KRAJI

Ve sledovaném kraji je 10 největších zaměstnavatelů geograficky rozmístěno tak, že jedna třetina z nich se soustřeďuje kolem Jihlavy, druhá polovina se nachází kolem města Třebíče a poslední třetina je ve městech Havlíčkův Brod, Žďár nad Sázavou a Nové Město na Moravě. Zbylé zaměstnavatele najdeme ve městech Pávov, Dukovany, Okříšky a Nová Ves. Pokrytí je tedy velmi nerovnoměrné. V Kraji Vysočina je téměř polovina zaměstnavatelů zaměřených na zdravotní péči. Jedná se o nemocnice v Jihlavě, Havlíčkově Brodě, Třebíči a Novém Městě na Moravě. Kromě zdravotní péče se zaměstnavatelé orientují na automobilový průmysl – BOSCH DIESEL s.r.o. v Pávově a Marelli Automotive Lighting Jihlava s.r.o. v Pávově. ŽĐAS, a.s. ve Žďáru nad Sázavou se zaměřuje na zpracování hutního materiálu, ČEZ, a.s. v Dukovanech se zabývá výrobou elektrické energie, FRAENKISCHE CZ s.r.o. v Okříškách se orientuje na výrobu plastových produktů a MANN + HUMMEL (CZ) s.r.o. v Nové Vsi je výrobcem filtrační techniky.

ZÁVĚR

Analýza znázorňuje geografické umístění škol vzdělávajících žáky s těžkým postižením a podpůrných poradenských služeb pro jejich žáky v Kraji Vysočina. Dále uvádí geografické rozmístění vybraných sociálních služeb, které jsou zásadní pro zachování kvality života těch osob s těžkým postižením, které nenajdou uplatnění na trhu práce.

Data týkající se školství jsou aktuální k lednu 2022. Jejich zdrojem byly kromě rejstříku škol zejména školní webové stránky. Bylo poměrně komplikované zjistit všechna uváděná data, neboť struktury webových stránek jednotlivých škol nejsou samozřejmě totožné. V další fázi sběru dat bylo proto využito místní znalosti odborníků z jednotlivých regionů. Snahou autorů bylo zajistit co nejvyšší počet relevantních dat, přesto je možné, že v některých jednotlivostech nemusí být data úplná.

Za zajištění informací týkajících se sociálních služeb v jednotlivých krajích patří poděkování především metodikům CTP v jednotlivých krajích. Analytickou činností, kombinuující práci s oficiální databází registru poskytovatelů sociálních služeb, řešerše oficiálních webových stránek daných služeb i telefonické kontaktování, se jim podařilo vybrat a představit přehled pouze těch služeb, které jsou v daném kraji osobám s těžkým postižením přímo určeny. Vzhledem k dynamičnosti služeb poskytovaných v této oblasti se mohou i zde objevit dílčí nesrovnalosti.

Za informace týkající se služeb poskytovaných neziskovými organizacemi děkujeme především Mgr. Markétě Nešporové a jejím kolegům z Odboru pro sociální začleňování MMR ČR. Pro fungování a rozvoj neziskového sektoru v kraji je podstatný zdroj získání finančních prostředků. Dalším významným zdrojem pro fungování NNO v Kraji Vysočina je široká dobrovolnická základna. Podle kvalifikovaného odhadu zde funguje více než 60 tis. dobrovolníků (cca 13 % obyvatel kraje). V Kraji Vysočina funguje NNO s názvem KOUS Vysočina, z. s. Jedná se o zastřešující organizaci, která má v současné době 160 členských organizací. Spolupracuje s různými odbory Krajského úřadu Kraje Vysočina, pořádá pravidelná setkání odborníků v kraji, vzdělávací akce a zajišťuje poradenství a metodickou podporu NNO.

Data týkající se zaměstnanosti osob s těžkým postižením byla získána na základě úzké spolupráce s vybranými pracovníky Úřadu práce ČR, jimž patří naše velké poděkování. Mapa sociálních podniků byla sestavena na základě volně dostupného adresáře (<https://ceske-socialni-podnikani.cz/>) sociálních podniků v ČR s následným kontaktování každého z nich. Díky tomu vznikl unikátní soubor jen těch sociálních podniků, které poskytují podporu osobám s těžkým postižením. I přes všechny dílčí nedostatky, které se mohly v tak širokospektrálním zaměření analýz napříč mnoha resorty vyskytnout, věříme, že předkládaná Analýza přinesla plastický informačně-geografický obraz možností a služeb, které lze osobám s těžkým postižením v Kraji Vysočina nabídnout.

Kolektiv autorů